
Tadeusza Czackiego

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Północne

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy osobowe Imiona i nazwiska

Rok utworzenia nazwy: 26.10.1916

Opis

Tadeusz Czacki herbu Świnka (1765-1813) - pedagog, historyk, ekonomista, działacz oświatowy, kolekcjoner, bibliofil. Przez całe życie związany był z Wołyniem i Warszawą - urodził się w Porycku (dziś Pawliwka), miejscowości położonej nad Ługą na dzisiejszej Ukrainie. Wykształcenie odebrał w rodzinnym dworze, jako szesnastolatek znalazł się w Warszawie, gdzie rozpoczął praktyki prawne w nadwornych sądach. Podjął się również uporządkowania archiwum króla Stanisława Augusta poniatowskiego, do której to pracy polecił go Adam Naruszewicz. W 1786 roku został pracownikiem Komisji Skarbu Koronnego, zinwentaryzował wówczas i pokazał szerszej publiczności skarby wawelskie, rozpoczął też prace nad hydrograficzną mapą Polski i Litwy. W trakcie swych poszukiwań kolekcjonerskich udało mu się ocalić m.in. dwa miecze grunwaldzkie i wiele innych pamiątek po władcach Polski. W roku 1792 król odznaczył go Orderem Orła Białego. Po III rozbiórze włączył się w organizację oświaty. W 1800 roku był współtwórcą Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, trzy lata później - po przyznaniu autonomii polskiemu szkolnictwu na Litwie i Rusi, został wizytatorem szkół polskich na Wołyniu, Podolu i Kijowszczyźnie. Jego zasługą było podniesienie liczby szkół z 43 istniejących do 179 i stworzenie w nich kierunków zawodowych, związanych z potrzebami gospodarczymi danego regionu. Już w 1805 roku wraz z Hugonem Kołłątajem powołał do życia Liceum Krzemienieckie, otwierając w nim z czasem nawet ogród botaniczny i własną drukarnię. Zgromadził cenną bibliotekę (ok. 12 000 książek i 4000 rękopisów), która - po jego śmierci na zamku w Dubnie nad Ikwą - znalazła się w Puławach i Kórniku.

Upamiętnienia:

Kościół Wizytek p.w. Opieki św. Józefa Oblubieńca Niepokalanej Bogurodzicy Maryi - ul. Krakowskie Przedmieście 34 - pomnik dłuta T. O. Sosnowskiego, wystawiony w 1861 roku.

Ciekawostki

Powstała w 1866 na terenach po klasztorze misjonarzy. Nazwano ją w 1867 ul. Włodzimierska, na

część wielkiego księcia Włodzimierza Romanowa. Od 1870 zaczęła być zabudowywana kamienicami i siedzibami banków i stowarzyszeń. W 1916 nazwę zmieniono na dzisiejszą. Ulicę zaczęto zabudowywać w XIX w. Mieściły się tu gmach Towarzystwa Kredytowego (1870 wg proj. J. Ankiewicza, rozb. przez W. Marconiego). Po wojnie, w 1950, rozebrano całą parzystą stronę ulicy, choć budynki nadawały się do odbudowy. Postawiono tam gmach Ministerstwa Finansów.

Stan obecny:

Nr 3\5: **Gmach Stowarzyszenia Techników.** Stowarzyszenie założono w 1898, które spotykało się w pałacu Kronenberga na Mazowieckiej. W 1902 nabyto działkę na ówczesnej Włodzimierskiej za 120.000 rubli. Ogłoszono konkurs na projekt w Przeglądzie Technicznym. Wreszcie budynek powstał w 1903-5 wg proj. Jana Fijałkowskiego z dekoracjami Józefa Grodeckiego: Dedal i Ikar, Archimedes, alegoria przyszłości kobieta z promieniami radu, która ma nawiązywać do M. Skłodowskiej Curie. Na klatce schodowej plafon wykonał Stanisław Bochusz-Siestrzeńczewicz. Był to wówczas jedyny plafon malowany w Warszawie! Wykonawcą było Biuro Architektoniczno-Budowlane Rogóyski, Bracia Horn i Rupniewicz. Gmach powstawał przy bezinteresownym wsparciu polskich przemysłowców i pożyczce od Towarzystwa Kredytowego Miejskiego. W tylnym pawilonie założono ogród z salą jadalną z tarasem. Budynek zaopatrzony był w agregat prądotwórczy na gaz i kotłownię. W 1906 odbył się tu pierwszy zjazd z okazji 100-lecia wydania pierwszego dzieła Staszica. W 1913 w miejscu ogrodów zbudowano oficyny. W 1915 mieścił się tu szpital wojskowy na potrzeby I wojny światowej. W czasach niepodległości odbywało się tu wiele zjazdów kół technicznych. We wrześniu 1939 spłonęły 2 najwyższe piętra. W 1947 odbudowano gmach wg proj. S. Łukasiewicza, nie odbudowano jednak kopuły i rzeźby nad wejściem, wazonów, ale dodano 4-te piętro. Nad wejściem łaciński napis 'Sztukom technicznym 1904'.

Nr 6: w stojącej tu niegdyś kamienicy miał swój gabinet **Julian Ochorowicz** (1850-1917), znany ze swych eksperymentów parapsychologicznych filozof, psycholog i publicysta. Do grona jego gości należeli m.in. Bolesław Prus, Henryk Siemiradzki oraz Aleksander Kraushar.

Nr 7/9/11: **Biurowiec Polimex Cekop.**

Nr 15/17: **Biurowiec.** Do 2011 roku swoją siedzibę miał tu m.in. Teatr Kwadrat, w którym grali Jan Kobuszewski, Wojciech Pokora, Andrzej Kopiczyński

Nr 19: **kamienica.** Powstała w 1890. Do dziś, w powojenny budynek, wkomponowane jest przyziemie owej kamienicy.

Nr 21\23: **Gmach Towarzystwa Kredytowego Miejskiego.** Zbudowany w 1878-80 wg proj. Juliana Ankiewicza, rozbudowany w 1894 również przez Ankiewicza i w 1912 wg proj. Władysława Marconiego. 18.06.1918 gmach stał się siedzibą Rady Stanu z marszałkiem Franciszkiem Pułaskim na czele. Po wojnie, w czasie odbudowy w 1949-54 wg proj. Zbigniewa Karpińskiego i Tadeusza Zielińskiego nie przywrócono figur Ludwika Kucharzewskiego, zastępując je nowymi, wykonanymi przez Barbarę Zbrożną alegoria Dobrobytu w tympanonie.

Data nadania nazwy: 1916.10.26